

En fotograf stiger til vejrs

af Flemming Skipper

Hvornår var det nu, det var, Thisted-fotografen kravlede op i elværkets skorsten?

Thisted har huset flere fotografer. En af de mere modige var Aage Pedersen. For at få billedet i kassen, måtte han helt op i elværkets skorsten på havnen. Men så var der også noget at se – også for eftertiden.

En del af en købstad med en travl jernbanestation, en bid af en kirkegård og træer så langt øjet næsten rækker. Øverst i billedet skyder *Strandparken* og *Thykiers Have* med udsigtstårn ud i fjorden. Det er her, der siden bliver anlagt et »søbad«.

Der er tvivl om det nøjagtige årstal. Det kan være fra 1930'erne. Hvis man kigger godt efter, kan man imidlertid ane nogle store huse ved Tilstedvej. Det kan være nogle af dem, tyskerne byggede i forbindelse med deres seefliegerhorst i Dragsbæk. Hvis det er tilfældet, er det mellem 1945 og 1952, Aage Pedersen kravler op i skorstenen med fotoapparat over skulder.

Det siger Poul Sasser Jensen, der har overdraget en større samling af Aage Pedersens optagelser

Udsigten fra Thykiers Have med elværkets skorsten i baggrunden.

til det lokalhistoriske arkiv. Fotografen var hans onkel.

»Det kan selvfølgelig være, at bygningerne lå der inden – måske er det en gammel gård. Og så er billedet jo ældre.«

Måske er der blandt læserne et bud på en nærmere datering?

Under alle omstændigheder:

Det er før midten af 1950'erne, da en kystvej anlægges – og fremtidssikrer købstaden. Som det blev fremhævet dengang.

Aage Pedersen (1905-1988) var i mange år medhjælper i A. E. Scharlings fotoforretning i Toldbodgade, inden han selv blev indehaver af forretningen i 1961. Da den blev nedlagt som led i bysanering – med plads til en bankbygning – drev Aage Pedersen sit atelier videre i Vestergade og var aktiv fotograf til få år før sin død.

Og *Thykiers Have*? Med sommervilla og udsigtstårn. Det var dén have, der senere blev til Thisted's »strandpark« (med zoologisk have) over for det nuværende »søbad«, der er anlagt på en del af den gamle park. Købmand Thykier ejede kalkværket i Torp og havde med flint og bleger herfra foretaget en stor opfyldning i fjorden.

Det var i *Strandparken*, tusinder af thyboer ifølge aviserne i slutningen af 1930'erne hyldede Jenny Kammersgaard, svømmeren, der blev kendt, da hun svømmede fra Odden til Grenaa – 42 km på ca. 29 timer. En præstation der bragte hende rundt i hele Danmark og altså også til Thisted. Senere bedrifter gjorde hende til verdensmester i langdistancesvømmning i havvand. Og det medførte hyldesttelegrammer fra såvel den danske kong Christian X som den tyske rigskansler Adolf Hitler.

Men det er vist en anden historie.

Museet, en vigtig del af mit liv

af Jørgen Miltersen

Jørgen Miltersen var formand for Museet for Thy og Vester Hanherred i årene 1969-92. Artiklen er et tilbageblik på begivenheder og mennesker, der knytter sig til den del af hans liv, som var optaget af museumsarbejde.

Det var P. L. Hald, der førte mig ind på museumsvejen. Som journalist ved Thisted Amts Tidende skrev jeg om museets opgaver og var nogle gange med til udgravninger af to overpløjede høje fra bronzealderen. Næste skridt førte til bestyrelsen for Museet for Thy og Vester Hanherred og formandsposten i 1969.

Det lykkedes at få ansat en faguddannet medarbejder, efter at lærere i mange år havde varetaget

museets interesser i deres fritid. Efter P. L. Hald var det Signe Gjødesen. Jette Kjær, der blev museets leder, var mag art. i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie.

En af de første opgaver, jeg fik indblik i, var en udgravning i en kalkgrav i Fredskilde i Nørhå. Amatørarkæologen Jens Nielsen fra Tilsted havde i sin sommerferie afdækket to firkantede kar med ornamenter. Lignende fund er ikke tidligere gjort

J. P. Jacobsens møbler overgives til museet i 1971.

Jørgen Miltersen i 1974 ved åbningen af udstillingen »Skudebart og Limfjordshandel«.

i Europa. Karrene blev udstillet på museet, før de blev transporteret til konservering på Forhistorisk Museum, Moesgaard i Aarhus.

En spændende opgave var at søge at få J. P. Jacobsens møbler tilbage til Thisted. Fra barndomshjemmet overtog søsteren Marie møblerne, der gik i arv og fik en omskiftelig tilværelse. De stod hos Gudrun Margrethe Søltøft, som skænkede dem til museet. En sommerdag i 1971 blev de overdraget til museet ved en højtidelighed i J. P. Jacobsen Stuen. Til stede var to børnebørn af J. P. Jacobsens søster Marie, nemlig Kaja Pindstrup, Århus, og Gudrun Margrethe Søltøft, København. Endvidere var to oldebørn af Marie og konsul N.C. Andersen til stede, Jens Peter og Bente Søltøft.

I 1971 fik jeg kontakt til en gårdejer i Gærup, Aksel Kristensen, som på sin mark havde fundet en overpløjet grav med en kalkstenskiste. Det blev

indledningen til en kontakt gennem mange år. Aksel Kristensen kom på museet, hver gang en ny udstilling åbnede, og nu har han i en årrække bidraget til bladet *Museets Venner*.

Året 1974 var præget af, at Thisted By fejrede 450 års jubilæum. Historisk Årbog blev et jubilæumsskrift, først og fremmest med mange bidrag af den historisk kyndige lærer Torsten Balle i Torsted. Han insisterede på, at Torsted skulle være uden h. Blandt de flittige medarbejdere var endvidere medlem af Thisted Byråd gennem mange år, Marius Jørgensen, der skrev om det kommunale styre og idrætten i Thisted. Trykningen af årbogen kostede noget over 30.000 kr., men vor gode kasserer, Chr. Jensen, der havde været bogholder på Thisted Amts Tidende i mange år, kunne alligevel slutte regnskabet med et plus på 25.000 kr., og det var godkendt af de to revisorer Cai Winther og Tage Rasmussen.

ARVEN FRA AMERIKA

Museet havde i alle årene et godt samarbejde med Mors, hvor den i vide kredse kendte museumsleder Per Noe regerede på Morslands historiske Museum. Han var kendetegnet ved, at han sommer og vinter havde en lille hue på.

Museet havde gennem mange år tilknytning til Thisted Amts Tidende. Skiftende redaktører påtog sig posten som kasserer eller formand, og det var en stor fordel for museet. Der var aldrig problemer med at få noget i avisen om museets udgravninger eller andre opgaver. J. J. Lustrup kunne være studs, men kom man til ham i rette øjeblik, sagde han ja til næsten hvad som helst. Lustrup var i museets ledelse i 36 år. Det afgørende for ham var, at det økonomiske grundlag var i orden. Det glædede ham, da en dansk amerikaner Hans Ditlev Bendixsen skænkede 50.000 kr. i gulddollar til museet. De kunne først komme til udbetaling, da hans kone var død, og hun holdt ud, til hun døde i 1954 i en alder af 102. Årstillene kan ses på stenen på det imponerende gravsted på Søndre Kirkegård. Det ærgrede Lustrup, at de amerikanske myndigheder ikke ville gå med til at betale gulddollarprisen

på ca. 55.000 kr., men kun godt 20.000 kr. Takket være pengene fra Amerika fik museet mulighed for at opføre en tilbygning ud i haven, hvor der nu bl.a. er mødelokale.

I 1978 mødte jeg Børge Møller i Nors. Han var meget politisk interesseret og havde i en periode været medlem af Folketinget. Han havde lejet et areal ved Tråbakken i Nors. Under forårsarbejdet stødte han på en sten. Da han ville fjerne den, var der noget, der glimtede. Det viste sig at være en guldring. Han henvendte sig til museet, som gik til Nationalmuseet, og Børge Møller fik udbetalt findeløn.

En spændende opgave samme år var et fund ved Kollerup Strand, hvor man fandt et skibsvrag, som var resterne af et middelalderligt handelsskib, en såkaldt kogge.

Da Torsten Balle døde i 1979, mindedes jeg ham som en stor kapacitet på det historiske område. Hans store viden kom mange til gavn gennem artikler i årbogen, og museet kunne glæde sig over hans indsats gennem 42 år. I 1977 opnåede han på Dansk historisk Fællesforenings møde i Helsingør den ære at få tildelt den såkaldt årbogspris. Foreningens formand sagde: Balle var en trofast og flittig medarbejder inden for lokalhistorien. En del af hans artikler kunne samles om til en føljeton om Thisted Bys historie.

MENINGSFYLDTE OPGAVER

I museets bestyrelse kunne vi ud over at glæde os over ansættelse af en faguddannet arkæolog glæde os over et frisk pust fra København. Gunde Linvald, der blev sparekassedirektør i Thisted, havde haft tæt kontakt til historiske kredse i København. Dertil kom hans regnskabsmæssige indsigt, så vi andre, herunder museumslederen, roligt kunne slappe af. Når økonomiske beslutninger skulle tages, var det en stor fordel at have en kyndig mand til at vurdere foreliggende muligheder.

En af dem, jeg havde kontakt til, var Florian Martensen-Larsen, der i 1961 var blevet udnævnt til amtmand i Thisted efter H. Egedorf. Florian Martensen-Larsen var meget historisk interesseret og forskede i Thys historie. Resultatet blev flere bøger,

bl.a. *Brød til Norge*, der handlede om kornforsyningen under krigen 1807-14, da engelske krigsskibe søgte at hindre danske skibe i at sejle til Norge med korn. Det var på denne baggrund, digteren Henrik Ibsen skrev digtet *Terje Vigen*. Terje var roet ud for at hente føde til kone og barn, da han blev opbragt af et engelsk skib og ført til et fængsel i England.

Florian Martensen-Larsen var amtmand i Thisted, indtil Thisted Amt blev nedlagt i 1970. Derefter blev han stiftamtmand i Viborg med embedsfunktioner for staten, til han gik på pension i 1981. Amtmandsuniformen blev skænket til Thisted Museum.

Florian Martensen-Larsen skænkede sin amtmandsuniform til Thisted Museum. Ved overrækkelsen i 1981 fik en udstillingsfigur uniformen på, da billedet blev taget. Fra venstre museumsleder Jette Kjær, sparekassedirektør Gunde Linvald, amtmandsuniformen, Florian Martensen-Larsen og museets daværende formand Jørgen Miltersen.

Mindesten i Lodbjerg for Christen Jensen Lodberg. Den latinske tekst er oversat til: »Dyden adlede vore forældre.«

En begivenhed jeg stadig husker tilbage på, var afsløringen af en mindesten i Lodbjerg. En søndag i juni 1962 samledes medlemmer af Historisk Samfund i Lodbjerg til afsløringen af et minde om biskop Christen Lodberg, født i Lodbjerg 1625. Han blev døbt Christen Jensen. Da han havde rige evner kom han på latinskolen i Thisted, derefter til Viborg og universitetet i København. Han udskiftede Jensen med navnet på sit fødesogn, da han blev professor i historie ved Sorø Akademi. I 1681 blev han biskop i Ribe. Det var han til sin død den 12. juni 1693. Den første søndag i september 1990 gik den traditionelle historiske udflugt til Lodbjerg med ophold ved mindestenen, på det tidspunkt Lodbjergvej nr. 32.

Efter mange års indsats som formand for Historisk Samfund ønskede advokat A. Lund Sørensen, Vestervig, i 1986 at trække sig tilbage. Han kom i bestyrelsen i 1961 efter sygehuslæge E. Toft, Vestervig, og blev formand i 1971 efter skoleinspektør H. A. Riis Olesen, Vestervig. Kasserer gennem mange år, Chr. Jensen besluttede samtidig at trække sig tilbage, da han havde passeret de 90. Som næstformand faldt det i min lod at overtage formandsposten. Ny næstformand blev Ingrid Vang, Hurup. Så kunne foreningen høste gavn af hendes store kommunale erfaring.

I 1987 lykkedes det at få udgivet et register til Historisk Årbog for Thy og Mors og V. Han Herred for årene 1906-82. Opgaven blev omhyggeligt varetaget af bibliotekar Alice Haller Nielsen. Registret på 95 trykte sider, bl.a. med alfabetisk opslagsregister, blev præsenteret i april 1987 ved en reception på museet i Jernbanegade.

I 1992 valgte jeg at trække mig tilbage. Ny formand for museet blev Jens Erik Hald – barnebarn af P. L. Hald.

Ringene var sluttet.

Jørgen Miltersen

Født 1923. Journalist. Ansat 1945 ved Thisted Amts Tidende, nu Thisted Dagblad, hvor han sluttede i 1990 efter godt 20 år som redaktionschef. Skriver stadigvæk en månedlig artikel med uddrag fra de gamle aviser.